

БИЛТЕН

број 13

27 . децембар 2011.

026/711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево

САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

Тираж: 300

Садржај:

Основна (зимска) резидба брескве и нектарине.....3 страна
саветодавац – Бобан Марковић, дипл. инж. пољ. за воћарство и
виноградарство

Жута и црна шљивина оса.....4 страна
саветодавац – Славица Стојкић, дипл. инж. пољ. за заштиту биља

Крвава ваи..... 4 страна
саветодавац - Жаклина Младеновић, дип., инж пољ. за заштиту биља

Заштита расада..... 5,6 страна
саветодавац – Витић Мирољуб, дипл. инж. пољ. за ратарство

Основна (зимска) резидба брескве и нектарине

Да би се одржала редовна родност, добар квалитет плодова са високом родношћу, дуг период рационалне експлоатације засада, комерцијално гајења брескве и нектарине је незамисливо без редовне резидбе. Интезитет резидбе је изузетно јачи од ма које друге воћне врсте из разлога осетљивости на засењавање и на само издуживање проводника хране из корена у лист и обрнуто. Карактеристично је да бресква међу свим воћним врстама најраније почиње да радја а из разлога што у току једне вегетације може да формира родно дрво. Зато у првим годинама њеног живота резидбом истовремено формирамо жељени узгојни облик и регулишемо родност.

Ако имамо нормалне климатске услове бресква сваке године обилно цвета и замеће велики број плодова. Из тог разлога, основни циљ резидбе је да обезбеди сваке године довољан број једногодишњих грана (новог родног дрвета) за замену старих које резидбом потпуно уклањамо. У зависности од места на коме се формира и од услова у вегетацији, једногодишње дрво код брескве (мешовите родне гране, типичне родне гране, мајске китице и водопије које су обрађене у тексту од 01.02.2010. год.) се знатно разликује па се са њим и различито поступа у резидби. Начин и интезитет резидбе треба да прати опште стање воћака, систем гајења (узгојни облик) и сортне особине. Ипак, при свему овом треба водити рачуна и о томе да се сваке године добије довољно једногодишњих грана, најбоље мешовитих, за замену прошлогодишњих које уклањамо и да имамо добру осветљеност круне, нарочито оних остављених родних грана. Правилно изведена резидба са јасном визијом шта се жели уз операције које прате производну годину (исхрана, могућност наводњавања, проредјивање плодова, правилна и благовремена заштита...) треба да доведу до тога да једногодишњи прираст нових мешовитих родних грана буде 40-50 цм. Свако одступање показује на неки поремећај углавном због агротехничких мера, тако да код изнурених стабала резидба мора да буде ригорознија што подразумева јаче или слабије скраћивање скелетних грана да би се појачала вегетативна активност у наредној вегетацији. Ово наравно треба да прати појачана исхрана и ригорозније проредјивање плодова.

Резидбом такође морамо водити рачуна да добијемо оптималну осветљеност круне нарочито код котластог узгојног облика. То се постиже елиминацијом свог сувишног неродног и прекобројног родног дрвета, изолацијом скелетних грана и непреклапањем остављених родних грана где би дошло до засењавања. Значи, све оно што би проузроковало засењавање и што би бескорисно трошило резервне материје а тиме и ометало правилну исхрану плодова и развој нових једногодишњих грана треба уклонити до основе. На местима где смо дефицитарни са мешовитим родним гранама и где је настало огољавање, неке од тих грана требамо резати на „патљ“ или „кондир“, односно вршимо прекраћивање на 2-3 окаца из којих добијамо нове квалитетне родне гране у наредној вегетацији.

ЖУТА И ЦРНА ШЉИВИНА ОСА (*Hoplocampa flava* i *Hoplocampa minuta*)

Шљивине осе су распрострањене у свим реонима, где се шљива гаји. Обе врсте имају по једну генерацију годишње. Презимљују у земљи у стадијуму ларве на дубини до 10 цм, а еклозија одраслих настаје када је температура земљишта на дубини од 10 цм, десет степени.

Фенофаза развоја шљиве у то време је цветање или прецветавање. После допунске исхране и копулације женке полажу јаја у чашицу полуотворених или отворених цветова. Испуљене ларве продиру у тек формирану плод. Хранећи се унутрашњим садржајем плодића оне продиру до семењаче. Оштећени плодови опадају, а одрасле ларве напуштају плодове, одлазе у земљу и на дубини од 5-10 цм испедају коконе у коме ће презимити.

Обе врсте нападају само шљиву. Оштећени плодови се врло лако препознају по црним тачкицама на плодовима које представљају место где су се пагусенице убушиле у плод.

Једна ларва у току свог развоја може да уништи у просеку три до седам плодова. У нашој земљи штете од шљивиних оса су врло значајне. У засадима где се не врши сузбијање ове штеточине, оштећеност плодова се креће и до 98%.

У нашим климатским условима сузбијање шљивине осе се врши у време прецветавања шљиве, тј. када отпадне 2/3 круничних листића и када цветови шљиве нису више атрактивни за пчеле.

Обрада земљишта око воћака у јесен доприноси смањењу интензитета напада осе у наредној вегетацији.

За сузбијање жуте и црне шљивине осе се користе препарати на бази: Делтаметрина, Диазинона, Дихлорофоса, Диметоата, Фенитрогиона, Метидатиона и др.

KRVAVA VAŠ (*Eriosoma lanigerum*)

ПОЈАВА, РАШИРЕНОСТ - У нашој земљи се налази у свим реонима гдје се гаји јабука. Искључиво напада јабуку, ретко крушку. Присуство великог броја колонија ваши представља огромну опасност за воћку, јер сисањем, хранећи се, потроше велику количину биљног сока.

ШТЕТНОСТ - Сисање сокова изазива стварање рак-рана на гранама. Рак-ране отежавају циркулисање сока кроз биљку, због чега воћка слаби и гране се суше изнад таквих рана. Каткад се суши и читав воћка. Рак-ране насељавају гљивице паразити рана и стаклокрилац, што још више доприноси слабљењу воћке које касније нападају поткорњаци. воћке које касније нападају подкорњаци.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Сузбијање кржаве ваши јабуке обавља се у случајевима великих популација непаразитарних ваши у јесен после бербе јабука и у пролеће када се утврди већи број презимелих ваши. Средства на бази diazinon + минерално уље, diazinon, triazamat, fosfamidon.

Заштита расада

Производња расада је сигурно један од важнијих сегмената у гајењу повртарских култура, јер само ако се произведе здрав и јак расад може се очекивати одговарајући принос и квалитет. Грешке у производњи расада тешко се или готово никако не могу надокнадити касније, у току вегетације. Производња расада почиње избором одговарајућег хибрида поврћа, припремом супстрата за сетву, и сетвом. У просторији за производњу расада потребно је обезбедити одговарајућих услове за ницање биљака, као што су оптимална температура и влажност. Број изниклих биљака зависи ће од наведених услова и од клијавости самог семена. Након ницања, младе биљчице су често изложене нападу великог броја штетних инсеката и проузроковача болести, и неопходно их је на прави начин заштитити.

Заштита од болести

Болести расада проузрокују патогене гљивице из родова *Rhizoctonia* spp., *Pythium* spp., *Phytophthora* spp., које се налазе у површинском слоју земљишта и интензивно се развијају баш у оваквим влажним условима.

Први симптоми су омекшавање и некроза приземног дела стабла која се брзо шири према врху и корену биљчице, обухватајући нежно стабло.

Због онемогућеног протока воде и хранљивих материја долази до полагања, тзв. „топљења« расада. Паразит се великом брзином шири и на суседне здраве биљке и у повољним условима захвата већи део расада, проузрокујући његово пропадање и стварање голих места у леји. Да би се спречила ова појава, у производњи расада треба користити само дезинфиковано семе и дезинфикован супстрат, а биљкама обезбедити умерено заливање, довољно светлости, као и редовно проветравање леја.

Уколико се болест ипак појави оболеле биљке треба почупати и уклонити, а гола места и све околне биљке темељно опрскати фунгицидом.

Прво заливање фунгицидима треба обавити одмах после сетве. У ту сврху могу се користити препарати Previcur 607 СЛ (у концентрацији 0,25%) и Previcur Energy (0,15%). Раствором ових средстава заливају се биљке и сâмо земљиште око биљака. На тај начин уништавамо гљивице које могу изазвати полијегање и пропадање биљака.

Друго заливање треба обавити када биљке имају 10-ак цм висине, или после пикирања, са истим средствима.

Треће заливање комбинацијом истих средстава обавља се приликом расађивања како би се корен добро натопио и заштитио. Овако припремљен расад лакше ће се укоренити и боље поднети стрес при изношењу на стално место.

Заштита од штеточина

Штеточине које се најчешће јављају и наносе штете у производњи расада су лисне ваши, ровци, пужеви голаћи, жичњаци, мишеви и кртица

Заштита од пужева

Често се дешава се да расад нападну пужеви. Они оштећују лисно ткиво грицкајући га и правећи на њему многобројне отворе. Чим се приметите оштећења, може се применити препарат Пужомор –расипањем гранула око биљака, по ивицама леје, или између редова, али не директно на биљке. Такође је корисно тај простор посипати пепелом од дрвета који пужевима одузима слуз и доводи до њихове дехидратације.

Расад који је на овај начин сачуван и припремљен имаће добро развијен корен и стабло и моћи ће да обезбиједи висок принос и квалитет.

Заштита од инсеката

Лисне ваши су ситни инсекти нежног тела које наносе штете расаду сисајући биљне сокове и преносећи неколико веома штетних вируса. Зато их треба одмах сузбијати чим се приметите једним од следећих инсектицида: Confidor 0,1 %, Perfekthion 0,1 %, Mospilan 0,03%

Жичњаци (Elateridae) у лејама са расадом. Уколико се појаве у већем броју наносе значајне штете. Нападају семе и изникле биљчице расада бушећи у њима уздужне канале од корена навише. Одрасла ларва је дужине 1,5-2 цм тамножуте боје и подсећа на комад жице по чему и носи назив.

Ровци (Gryllotalpa gryllotalpa)

Својом активношћу праве хоризонталне канале испод површине супстрата у леји.

Изгризају младе биљке и уништавају посејано семе. Појављују се у већем броју у лејама које се загревају на загорелом стајњаку. Ефикасно се сузбијају применом гранулираних инсектицида (Galition G-5) уношењем у површински слој земљишта у време предсетвене припреме. Од препарата препоручује се Galition G-5 1кг/ 100м². Грануле се равномерно растурају по површини земље, а затим се унесу у супстрат до дубине 10цм. Овај препарат се може применити и касније у зони појаве роваца у виду гомилица које се постављају у вечерњим часовима.

Добра ефикасност се постиже расипањем мамака Mesurool 50г/100м²..

Мамци за сузбијање роваца могу се направити на следећи начин: узети 10кг прекрупне, 0,5 шећера у праху, 600г Fenitritiona и више пута добро измешати. Овако припремљене мамце растурилити по површини леја у вечерњим сатима. Приликом справљања мамаца користити гумене рукавице и маску. Мамце справљати на отвореном простору и избегавати удисање паре од препарата Fenitritiona.

Заштита од мишева

Наносе директне штете хранећи се семеном и младим биљкама. Постављање затрованих мамака, за сузбијање глодара најефикаснија је мера борбе против њих.

Заштита од кртице (Talpa europea)

дуга је 12-15 цм, има ваљкасто тело прекривено црним крзном. Копањем ходника и избацивањем земље на површину (кртачњаци) уништава се млади расад. У току ноћи једна кртица може да уништи топлу леју уколико у слоју земље, у коме се расад развија има глиста. Кртице се уништавају ископавањем из земље у моменту када праве кртичњак. Најчешће се то обавља у јутарњим или поподневним часовима. Могу се уништити и убацивањем затрованих мамака од Цинкфосвида и глиста. Такође убацивањем Gastoksin таблета у ходнике које испуштају отровне гасове могу се успешно уништити. Међутим ово могу обављати само овлашћене службе и стучна лица.

*026/711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево*